

MUZEUM
WOJSKA
POLSKIEGO

Ministerstwo
Obrony Narodowej

1000 LAT CHWAŁY ORĘZA POLSKIEGO

WYSTAWA INAUGURACYJNA

Szanowni Państwo,

Muzeum Wojska Polskiego od ponad stu lat odwiedzają pokolenia Polaków. Właśnie tu przychodziłem jako bardzo młody człowiek, aby poznawać ojczyste dzieje, tradycje orężne i historię Sił Zbrojnych RP. Muzeum nie posiadało własnej siedziby i było gościem w użyczonych lokalizacjach. W ubiegłym roku pierwszy raz od początku swojego istnienia stało się właścicielem nieruchomości, a już dziś z wielką satysfakcją zapraszam Państwa do zwiedzania wystawy inauguracyjnej w nowo wybudowanej siedzibie Muzeum Wojska Polskiego, w ważnym historycznym miejscu, Cytadeli Warszawskiej.

Wraz nowoczesnym budynkiem Muzeum Wojska Polskiego oddajemy mieszkańcom Warszawy oraz wszystkim gościom z Polski i zagranicy

tereny, które dotychczas były zamkniętym obszarem wojskowym. Mogę z dumą powiedzieć, że Cytadela Warszawska staje się tym samym jednym z największych i najnowocześniejszych kompleksów muzealnych w Europie.

Nowoczesny Pawilon Południowy wykorzystuje najnowsze możliwości techniczne i rozwiązania architektoniczne, nawiązując jednocześnie do historycznych form i polskich tradycji wojskowych. Stanowi on godną oprawę dla bogatych zbiorów i siedzibę Muzeum na miarę XXI wieku. Poza salami ekspozycyjnymi znajdują się w nim magazyn eksponatów oraz nowoczesne sale multimedialne i konferencyjne, dzięki którym Muzeum będzie dysponować również bogatą ofertą wydarzeń kulturalnych i zajęć edukacyjnych.

Budując silną i nowoczesną armię, nie zapominamy, jak ważne jest kształtowanie postaw patriotycznych społeczeństwa, zachęcanie do zgłębiania ojczystej historii oraz upowszechnianie tradycji polskiego oręża. Odwiedzając Cytadelę Warszawską i nowoczesną siedzibę Muzeum Wojska Polskiego, będą Państwo mogli zwiedzić wyjątkową wystawę „1000 LAT CHWAŁY ORĘŻA POLSKIEGO”. Zobaczą unikalne pamiątki historyczne w nowoczesnej aranżacji. Poznacie bitwy średniowiecznego rycerstwa, brawurowe szarże husarii i ułanów, bohaterstwo dziewiętnastowiecznych powstańców oraz męstwo polskich żołnierzy z Bitwy Warszawskiej i frontów II wojny światowej. Jestem przekonany, że poczujecie Państwo dumę z naszej historii i dokońcań naszych bohaterskich przodków. Mam nadzieję, że ta piękna i dumna historia zmotywuje wielu, szczególnie młodych ludzi, do założenia żołnierskiego munduru i służenia Ojczyźnie.

Minister Obrony Narodowej

Szanowni Państwo,

Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie (MWP) po przeszło 100 latach swojego istnienia i po prawie 90 latach działalności w gmachu w Alejach Jerozolimskich 3 rozpoczęło przeprowadzkę do pierwszego własnego gmachu muzealnego, nowo wybudowanego Pawilonu Południowego w Cytadeli Warszawskiej.

Miejsce to, choć noszące carskie piętno, związane jest z historią Polski. To tutaj uprzednio znajdowały się koszary Gwardii Pieszej Koronnej oraz Konwikt Pijarów, a gdy powstała „twierdza”, mieścił się areszt śledczy, w którym więziono i sądzono polskich patriotów, wśród nich straconego na jej stokach ostatniego dyktatora powstania styczniowego Romualda Traugutta czy Józefa Piłsudskiego, przyszłego Naczelnika Państwa i Marszałka Polski. Właśnie z Cytadeli Warszawskiej w listopadzie 1918 roku nadano w świat radiodepeszę notyfikującą odzyskanie przez Polskę niepodległości. W okresie II Rzeczypospolitej w cytadeli stacjonowały sławne 21. Pułk Piechoty „Dzieci Warszawy” i 30. Pułk Strzelców Kaniowskich. Po wojnie teren ten nadal znajdował się we władaniu wojska.

Dzisiaj MWP otwiera nowy rozdział w historii swojej i dziejach warszawskiej cytadeli. Muzeum, powołane do życia dekretem marszałka Józefa Piłsudskiego 22 kwietnia 1920 roku jako „świątynia chwały oręża polskiego”, od ponad stu lat gromadzi zabytki związane z wysiłkiem militarnym Polaków i pamiątki po bohaterach narodowych. Nowa lokalizacja Muzeum stwarza nowe możliwości, pozwala na zastosowanie różnorodnych i nowoczesnych metod wystawienniczych, które dotychczas, z uwagi na brak przestrzeni, nie mogły zostać wykorzystane.

Działalność MWP w nowej siedzibie inauguruje wystawa „1000 LAT CHWAŁY ORĘŻA POLSKIEGO” prezentowana w Pawilonie Południowym. Zaaranżowana w nowej formule scenograficznej na 2700 m², prezentuje ona najcenniejsze i najciekawsze zabytki z liczących niemal 300 tysięcy muzealiów zbiorów MWP, ukazując najważniejsze momenty w historii polskiej wojskowości od powstania państwa polskiego po koniec II wojny światowej.

Żyjemy nadzieję, że wystawa znajdzie Państwa uznanie, zainteresuje i zachęci do odwiedzenia Muzeum Wojska Polskiego w przyszłości, także wtedy, gdy stała ekspozycja muzealna uzyska swoją ostateczną formę.

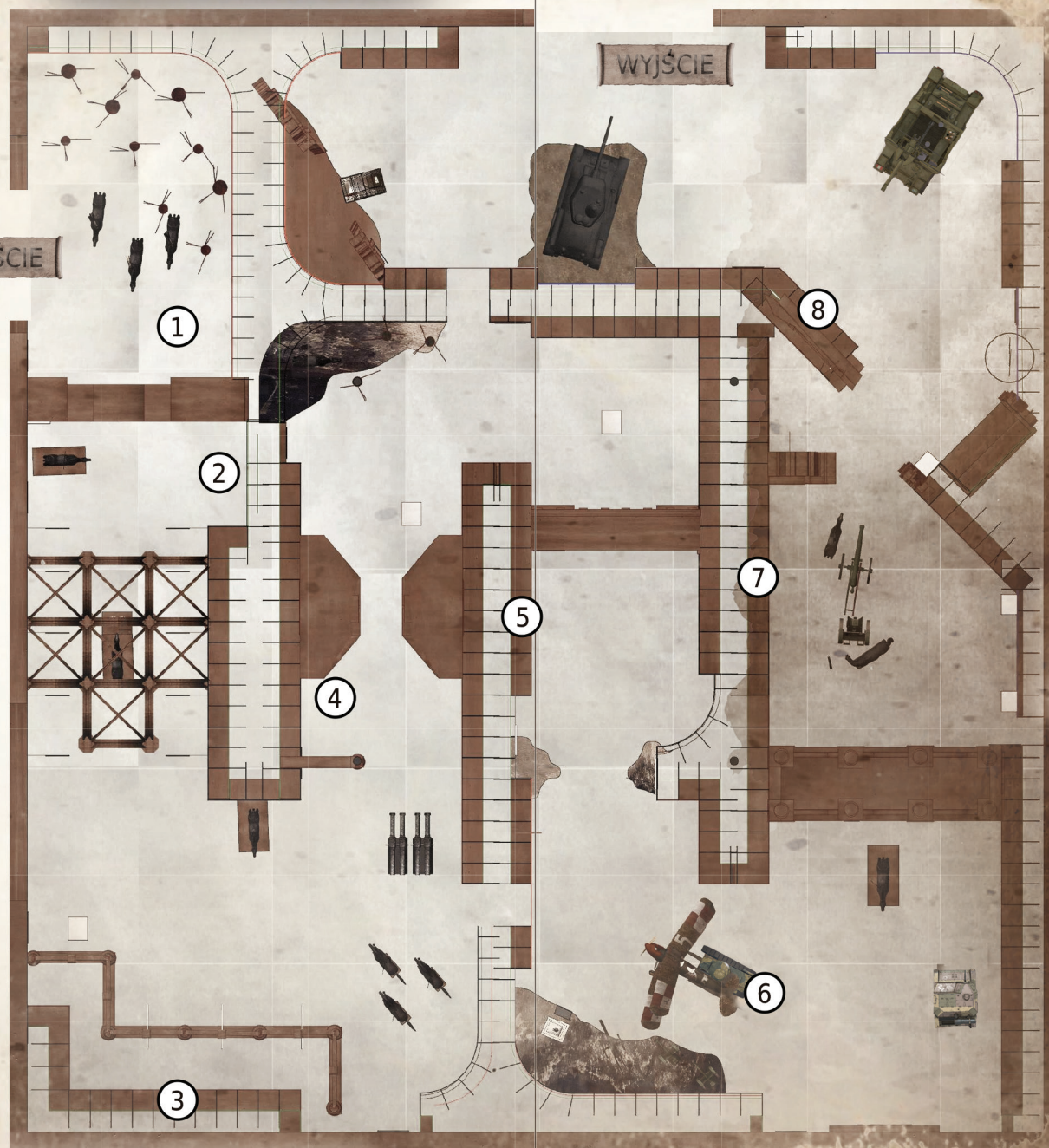
Serdecznie Wszystkich zapraszamy!

Dyrektor Muzeum Wojska Polskiego
w Warszawie

PLAN WYSTAWY

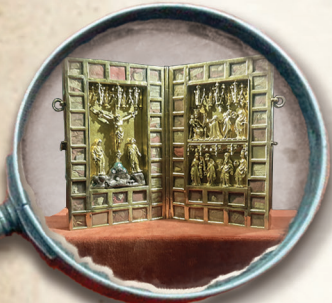
WEJŚCIE

WYJŚCIE

1

Szyszak wielkopolski, X-XI w.

2

Relikwiarz gotycki zdobyty pod Grunwaldem

3

Szabla króla Stefana Batorego, 2. poł. XVI w.

4

Medal Virtuti Militari, 1792 r.

8

Mundur ppłk. Witolda Urbanowicza

7

CKM wz. 30 z 336 pp używany w obronie Warszawy w 1939 r.

6

Czołg francuski Renault FT-17

5

Ubiór powstańca styczniowego Juliusza Jaxy-Bykowskiego

Muzeum Wojska Polskiego 1920-2023

Muzeum Wojska powołane zostało dekretem marszałka Józefa Piłsudskiego 22 kwietnia 1920 r., jako „świątynia chwały oręża polskiego”, z inicjatywy Bronisława Gembarzewskiego, który został pierwszym dyrektorem tej instytucji. Celem było nie tylko przedstawienie historii wojskowości, ale także zmagania o odzyskanie niepodległości oraz gromadzenie pamiątek po bohaterach narodowych. Pierwsza siedziba muzeum znajdowała się w Warszawie przy ul. Podwale 15. Początkowo kolekcję tworzyły: depozyt militariów z Muzeum Narodowego, dary rodziny artysty malarza Józefa Brandta i kolekcjonera Antoniego Jana Strzałeckiego oraz trofea z wojny polsko-bolszewickiej. W kolejnych latach dołączono eksponaty rewindykowane z ZSRR i zbiory Muzeum Narodowego Polskiego w Rapperswilu.

W latach 1930-1932 Muzeum Wojska przeniesione zostało do nowo wybudowanego gmachu Muzeum Narodowego przy alei 3 Maja dzięki porozumieniu zawartemu pomiędzy Ministerstwem Spraw Wojskowych a gminą miasta stołecznego Warszawy i dofinansowaniu inwestycji. W nowej siedzibie wystawa obrazująca dzieje oręża polskiego prezentowana była w 22 salach ekspozycyjnych. W 1939 r. zbiory liczyły już ok. 60 tysięcy zabytków. Po kampanii wrześniowej, na polecenie niemieckich władz okupacyjnych, zostały spakowane i umieszczone w trzech salach, w pozostałych pomieszczeniach Niemcy urządzili magazyny sprzętu wojskowego Waffen SS. Nadzór nad kolekcją sprawował przedwojenny kustosz, rotmistrz Stanisław Gepner. W czasie powstania warszawskiego budynek Muzeum Narodowego i Muzeum Wojska szczęśliwie znalazł się poza terenem walk. Po powstaniu, przy udziale Stanisława Lorentza, dyrektora Muzeum Narodowego, uratowano muzealia obu instytucji. I choć Niemcy wywieźli znaczną część zbiorów Muzeum Wojska, większość szczęśliwie uratowano - skrzynie z zabytkami znajdowano w różnych miejscach w zachodniej Polsce i na wschodzie Niemiec.

Płk Bronisław Gembarzewski
- twórca i pierwszy dyrektor
Muzeum Wojska

Pierwsza siedziba Muzeum Wojska przy ul. Podwale 15

W lutym 1945 r. dyrektorem muzeum mianowany został przedwojenny oficer mjr Zbigniew Szacherski. Zmieniono wówczas nazwę na Muzeum Wojska Polskiego. Do końca lat 40. XX w. trwała intensywna odbudowa - remont budynku, urządzenie wystaw, rewindykacja odnajdywanych zbiorów i gromadzenie zabytków z walk Wojska Polskiego podczas II wojny światowej.

Na przełomie lat 40. i 50. zmieniono sposób ujęcia dziejów wojskowości z problemowego na chronologiczny i tak są one prezentowane do dziś. Dekadę później rozpoczęto prace nad koncepcją nowej ekspozycji, obrazującej dziesięć wieków oręża polskiego, w związku z przygotowaniem do rocznicy 1000-lecia Państwa Polskiego przypadającej w 1966 r.

Sala Rycerska - ekspozycja przy ul. Podwale 15

Sala Rycerska - ekspozycja w gmachu przy alei 3 Maja, 1934 r.

Podjęto także szereg działań wystawienniczych, a także wydawniczych - przygotowano katalogi wystaw oraz rozpoczęto wydawanie periodyku specjalistycznego „Muzealnictwo Wojskowe”.

Zainicjowano również społeczną akcję „Szukamy wrześniowych sztandarów”, przystąpiono do poszukiwania i pozyskiwania nowych zabytków, m.in. dotyczących wojska II Rzeczypospolitej i wojny 1939 r. W tym okresie kolekcja muzeum wzbogaciła się o zbiory Instytutu Historycznego im. gen. Władysława Sikorskiego w Londynie, przechowywane w miejscowości Banknock w Szkocji.

W 1970 r. zrealizowano przebudowę sal wystawowych okresu od X-XVII w. w nowatorskiej i efektywnej formie merytorycznej i plastycznej autorstwa prof. Jana Kosińskiego i Jerzego Teodorczyka. W następnych latach rozbudowywano i uzupełniano o nowe tematy i zabytki ekspozycję poświęconą okresowi od XVIII do XX w. Sukcesem stało się pozyskanie do zbiorów niemieckiej maszyny szyfrującej Enigma. Niebawem zaprezentowano również wystawy „Fundusz Obrony Narodowej 1936-1939 - Wystawa Srebra” i „Narodowi w darze”.

W wyniku zmian ustrojowych w latach 1989-1995 dokonano przebudowy ekspozycji XX w., rozwijając zagadnienia dotyczące walk o niepodległość i wojny polsko-bolszewickiej oraz rozbudowując część poświęconą PSZ na Zachodzie. W końcu lat 90. przygotowano wystawę „Pod znakiem srebrnego i złotego orła” dokumentującą polsko-amerykańskie kontakty wojskowe. Zorganizowana została ona z okazji przystąpienia Polski do NATO. Ostatnie lata XX w. to także otwarcie oddziałów muzeum: w 1993 r. Muzeum Katyńskiego i w 1997 r. Muzeum Polskiej Techniki Wojskowej na terenie Fortu Sadyba.

Druga siedziba Muzeum Wojska i Muzeum Wojska Polskiego w latach 1933-2023

Początek XXI w. powitano wystawą „I podaje wiek wiekowi... Tradycje chrześcijańskie w dziejach oręża polskiego” według wizji plastycznej prof. Jerzego Kaliny. W 2009 r., w 70. rocznicę wybuchu II wojny światowej, otwarto kolejną – „Armia II Rzeczypospolitej”, obrazującą stan sił zbrojnych międzywojennej Polski i ich rolę w funkcjonowaniu państwa.

W 100. rocznicę wybuchu I wojny światowej MWP przygotowano wystawę pod tytułem „Wielka Wojna 1914–1918 – prawdziwy koniec belle époque”. W 2017 r., dzięki dotacji MON, udało się zakupić ok. 4 tysiące eksponatów, w tym kolekcję Tomasza Marszałka obejmującą ok. 1800 zabytków związanych z okresem międzywojennym. Pozwoliło to na zorganizowanie w roku 100-lecia odzyskania niepodległości ciekawej aranżacji wystawy „Służyli Niepodległej”. W 100. rocznicę wojny polsko-bolszewickiej MWP zaprezentowało, z wykorzystaniem nowoczesnych metod scenograficznych, wystawę „Czas Chwały. Bitwa Warszawska 1920 r. 18. decydująca bitwa w dziejach świata”.

W 2006 r. Minister Obrony Narodowej wydał decyzję o budowie nowej siedziby MWP na terenie Cytadeli Warszawskiej. Przygotowano ogólną koncepcję i rozpisano konkurs architektoniczny. W 2015 r. planowany dla nowej siedziby Muzeum Wojska Polskiego główny budynek przejęło Muzeum Historii Polski, dla MWP przewidziano zaś dwa pawilony wystawiennicze. Będzie w nich prezentowana jedynie część kolekcji liczącej obecnie 300 tysięcy eksponatów, które przechowywane są w kilkunastu wyspecjalizowanych magazynach. Jest to jeden z największych i najcenniejszych zbiorów w Polsce. Muzeum jednak nie tylko gromadzi zabytki związane z historią wojskowości, ale także dba o zachowanie ich w dobrym stanie dla następnych pokoleń. W zaciszu swoich pracowni konserwatorzy poddają renowacji broń, obrazy, sztandary i mundury.

Wnętrze spładowanego magazynu muzealnego w 1945 r.

Uzbrojenie jazdy z XVII w. – fragment wystawy istniejącej w latach 1970–2023 w siedzibie muzeum w Alejach Jerozolimskich 3

Lata 2016–2022 to zmiana uprzednio wypracowanej koncepcji scenariusza wystawy „1000 LAT CHWAŁY ORĘŻA POLSKIEGO” i dostosowanie do nowych realiów lokalowych. W tym czasie powołano do życia Muzeum Bitwy Warszawskiej w Ossowie (2017) i otwarto dla zwiedzających ekspozycję Muzeum Broni Pancernej w Poznaniu (2019).

W styczniu 2023 r. zakończono działalność wystawową w MWP w dotychczasowej siedzibie w Alejach Jerozolimskich 3. Pożegnanie z publicznością nastąpiło w dniach 28–29 stycznia 2023 r. Przedsięwzięcie z udziałem grup rekonstruktorów w strojach i z uzbrojeniem z dawnych epok relacjonowane było w mediach i cieszyło się dużym zainteresowaniem publiczności. Zwiedzający mogli wziąć udział w spotkaniach z pracownikami muzeum, którzy opowiadali o najciekawszych i najcenniejszych zabytkach. Symbolicznym gestem było zamknięcie bramy muzeum przez dyrektora p. Pawła Żurkowskiego i zaproszenie na uroczyste otwarcie Muzeum Wojska Polskiego w nowej siedzibie w Cytadeli Warszawskiej.

W 2023 r., w 103 lata po powstaniu muzeum, publiczność ma możliwość zwiedzania w Pawilonie Południowym wystawy inauguracyjnej, na którą serdecznie zapraszamy.

Sztandar Pułku 2. Ułanów przed konserwacją

Sztandar Pułku 2. Ułanów po konserwacji

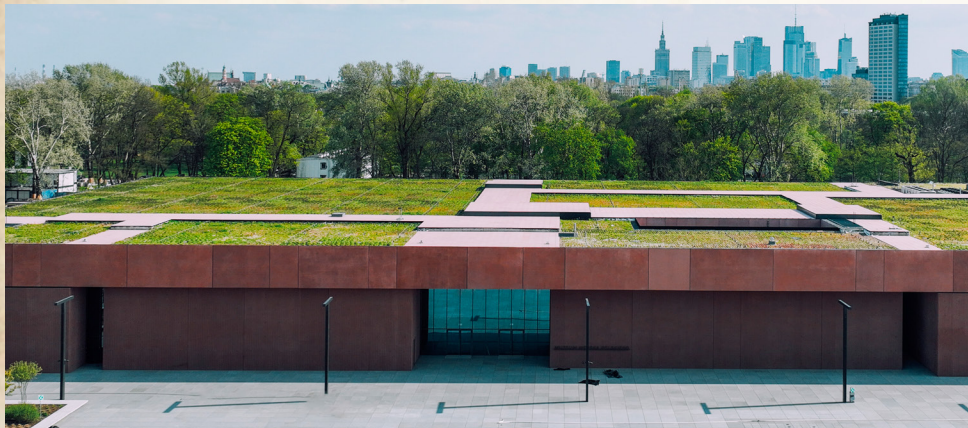
Fragmenty wystawy czasowej „Służyli Niepodległej”, 2018 r.

Fragment wystawy czasowej „Czas Chwały. Bitwa Warszawska 1920 r. 18. decydująca bitwa w dziejach świata”, 2020 r.

Wystawa „1000 LAT CHWAŁY ORĘŻA POLSKIEGO”

Działalność Muzeum Wojska Polskiego w nowej siedzibie w Cytadeli Warszawskiej inauguruje wystawa czasowa „1000 LAT CHWAŁY ORĘŻA POLSKIEGO”, prezentowana w największej sali Pawilonu Południowego. Ekspozycję, zajmującą łącznie 2700 m², podzielono na 16 stref chronologiczno-tematycznych, w których zaprezentowano ponad 3 tysiące muzealiów. Jej zwiedzanie to swoista podróż w czasie – aranżacja przestrzeni i układ eksponatów prowadzą przez kolejne stulecia, ukazując najważniejsze momenty w dziejach polskiej wojskowości. Każdą epokę otwierają brama lub przejście, w symboliczny sposób wyznaczające poszczególne cezury czasowe.

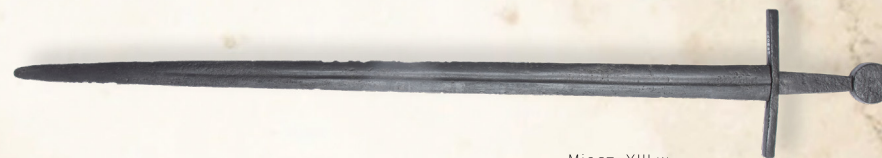

Nowa siedziba Muzeum Wojska Polskiego w Cytadeli Warszawskiej – Pawilon Południowy

Przygotowania do wystawy inauguracyjnej „1000 LAT CHWAŁY ORĘŻA POLSKIEGO” – czołg francuski Renault FT-17

Po wejściu na ekspozycję zwiedzający mija po lewej wyjeżdżającą z lasu drużynę wczesnopiastowskich wojów. Po prawej znajduje się portal romańskiej świątyni, symbolizujący cywilizację łaćwińską, do której wprowadził Polskę Mieszko I poprzez swój chrzest w roku 966. W niewielkich niszkach po obu stronach portalu można zobaczyć jedno z najstarszych zabytków z kolekcji muzeum. Szczególnie cenny jest tzw. szyszak wielkopolski, datowany przez badaczy na przełom X i XI w., eksponowany w samodzielnej gablocie.

Miecz, XIII w.

Szturmak hetmana Jana Tarnowskiego, 1. poł. XVI w.

Portal prowadzi dalej – do świątyni gotyckiej. Między jej kolumnami znajduje się majestatyczna figura jeźdźca na koniu. To pogromca Krzyżaków spod Grunwaldu, król Władysław II Jagiełło. Obok niego stoi najsynniejszy polski rycerz Zawisza Czarny, który sięga po dwa nagie miecze. W gablotach po lewej można obejrzeć trofeum królewskie z 1410 r. i jednocześnie jeden z najcenniejszych zabytków w zbiorach polskich – relikwiarz gotycki należący niegdyś do jednego z dostojników państwa zakonnego, a także uzbrojenie z XV w., np. halabardy, gizarmy i partyzany.

Za kolumnadą gotycką, po lewej, trzyma straż kopijnik renesansowy, a na wprost widać fragment arkad Zamku Królewskiego na Wawelu – to już Złoty Wiek. W podcieniach arkady znajduje się gabłota prezentująca militaria z XVI i XVII w., w tym cenne zabytki, takie jak szabla króla Stefana Batorego czy kolczuga króla Jana II Kazimierza. Nieco na lewo od wawelskich zabudowań można zobaczyć zatrzymanych w pół ruchu trzech jeźdźców w zbrojach z charakterystycznymi skrzydłami – husarzy. Ich sylwetki nawiązują do największych zwycięstw husarii, która w XVI i XVII w. uchodziła za najgroźniejszą jazdę świata i ścierała się z armiami różnych typów, rozslawiając imię polskiego oręża.

Pawęż, poł. XV w.

Zbroja do turnieju pieszego wykonana przez Antona Peffenhausera w 1591 r.

Kolczuga paradna króla Jana II Kazimierza, poł. XVII w.

Szabla z pochwą księcia Józefa Poniatowskiego, pocz. XIX w.

Mundur generała Jana Henryka Dąbrowskiego, pocz. XIX w.

Tę część ekspozycji wieńczą gabloty prezentujące uzbrojenie i umundurowanie epok saskiej i stanisławowskiej, a także pamiątki po ważnych osobistościach. Do ciekawszych zabytków należą: karacena husarska z herbem rodziny Aleksandrowiczów pochodząca z 1. poł. XVIII w., siodło króla Stanisława Leszczyńskiego, XVIII-wieczny mundur towarzysza Kawalerii Narodowej oraz najważniejsze polskie odznaczenia: Order Orła Białego i Order Virtuti Militari. Znajdują się tu również pamiątki osobiste po Tadeuszu Kościuszcze i szable króla Stanisława Augusta Poniatowskiego.

Do kolejnej części wystawy prowadzi klasycystyczna brama. Mijając ją, zwiedzający wkracza w okres Księstwa Warszawskiego i powstania listopadowego. Na wprost od wejścia ukazana została scena z bitwy pod Raszynem w 1809 r., przedstawiająca ks. Józefa Poniatowskiego z kilkoma żołnierzami na grobli falenckiej, we wnęce bramy podziwiać zaś można należące do niego szablę i pistolet. W gablocie znajdującej się tuż za bramą, po lewej, prezentowane są mundury gen. Jana Henryka Dąbrowskiego i rotmistrza szwoleżerów Stanisława Rostworowskiego, w kolejnych zaś inne militaria i pamiątki z czasów powstania, m.in. pałasz gen. Henryka Dembińskiego czy proporzec z hasłem „Za naszą i waszą wolność”.

Brama Cytadeli Warszawskiej wprowadza z kolei w okres powstania styczniowego. W tej stosunkowo niewielkiej części ekspozycji zgromadzono różnego rodzaju muzealia, w tym ubiory powstańcze, charakterystyczną dla tego czasu biżuterię patriotyczną czy broń należącą do konkretnych dowódców. Do ciekawszych eksponatów należą szable gen. Zygmunta Sierakowskiego – dowódcy powstania na Żmudzi – oraz ubiór uczestnika powstania – Juliusza Jaxy-Bykowskiego, walczącego w oddziale gen. Józefa Wysockiego.

Przejęcia do kolejnej wydzielonej przestrzeni wystawienniczej strzegą postacie żołnierza austriackiego i rosyjskiego, symbolizujące Polaków walczących przeciwko sobie w armiach zaborczych podczas I wojny światowej. W gablotach można zobaczyć mundury słynnych generałów – uczestników walk o niepodległość i granice, m.in. Józefa Hallera i Józefa Dowbora-Muśnickiego. W rogu znajduje się instalacja przedstawiająca usytuowane na niewielkim nasypie ziemnym armatki piechoty i karabiny maszynowe, używane przez polskich żołnierzy w tym okresie, oraz pamiątki po ks. Ignacym Skorupce.

W tej efektownie skomponowanej pod względem wizualnym części ekspozycji można podziwiać pierwszy używany w Wojsku Polskim czołg Renault FT-17, a także, wiszący nad nim, model samolotu Albatros D.III, na którym podczas wojny polsko-bolszewickiej latał Merian C. Cooper – reżyser i scenarzysta filmu *King Kong* z lat 30. XX w.

Order Orła Białego, pocz. XVIII w.

Proporzec z hasłem „Za naszą i waszą wolność”, 1831 r.

Szabla z pochwą generała Zygmunta Sierakowskiego, 1863 r.

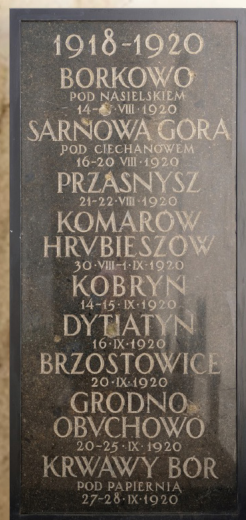
Krzyż Orderu Wojskowego Virtuti Militari ks. Ignacego Skorupki, poległego pod Ossowem, 14 sierpnia 1920 r.

Ekspozowane miejsce zajmuje w tej części wystawy postać marszałka Józefa Piłsudskiego na Kasztance. Na ścianie na wprost tej figury widnieje wielki Orzeł Biały symbolizujący odzyskaną niepodległość. Oprócz tego zwiedzający mogą podziwiać mundury, broń i wyposażenie żołnierzy z okresu II RP, w tym mundur rotmistrza 1. Pułku Ułanów Krechowieckich czy podpułkownika lotnictwa. Przykładem polskiej myśli technicznej jest środkowa część peryskopu odwracalnego zaprojektowanego przez kpt. Rudolfa Gundlacha. Okres dwudziestolecia międzywojennego zamyka fragment kolumnady Pałacu Saskiego. Zamontowano tu dwie z czterech oryginalnych tablic z Grobu Nieznanego Żołnierza, pochodzące z pierwszych lat II Rzeczypospolitej, a w gablocie pod kolumnadą zaprezentowano mundur marszałka Józef Piłsudskiego.

Przejdzie przez kolumnadę to wkroczenie w okres II wojny światowej. Po prawej znajduje się mapa ukazująca podział Polski, jaki nastąpił po agresji III Rzeszy i ZSRR. Zwiedzający mijają też armatę przeciwpancerną wz. 36 i dwóch ułanów z końmi. W gablotach znajdują się militaria związane z kampanią wrześniową oraz obroną Warszawy we wrześniu 1939 r. Prezentowany jest tu m.in. ukryty w czasie wojny przez żołnierzy i odnaleziony w 1987 r. ciężki karabin maszynowy wz. 30 z ul. Alfreda Nobla 13, na której toczyły się walki.

Czapka i kurtka marszałka Józefa Piłsudskiego

Dwie z czterech pierwszych tablic z Grobu Nieznanego Żołnierza

Szabla w typie karabeli polskiej z 1. poł. XVIII w., wręczona marszałkowi Edwardowi Rydzowi-Śmigłemu przez ministra spraw wojskowych, gen. Tadeusza Kasprzyckiego jako dar Wojska Polskiego w czasie rewii na Polach Mokotowskich w dniu 11 listopada 1936 r.

Przejdzie pomiędzy zburzonymi podczas nalotów kamienicami prowadzi do przestrzeni poświęconej walkom Polaków na frontach II wojny światowej. Atrakcją tej części wystawy są z pewnością dwa pojazdy służące w polskich jednostkach – kanadyjskie działo samobieżne Sexton i radziecki czołg T-34. Wśród pamiątek związanych z działaniami na froncie zachodnim można podziwiać m.in. mundury gen. Stanisława Sosabowskiego – twórcy i dowódcy 1. Samodzielnej Brygady Spadochronowej, i por. Witolda Urbanowicza – asa myśliwskiego i dowódcy 303. dywizjonu w czasie bitwy o Anglię, a także ckm z czołgu Sherman ppor. Ludomira Białeckiego, żołnierza 4. Pułku Pancernego, poległego wraz z załogą w bitwie o Monte Cassino. Ciekawostką jest wykrywacz min typu polskiego zaprojektowany przez por. Jana Kosackiego i używany przez Brytyjczyków do początku lat 90. XX w.

Pistolet maszynowy produkcji konspiracyjnej „Błyskawica”

Środkowa część peryskopu odwracalnego konstrukcji kpt. Rudolfa Gundlacha

Mundur kaprala Andrzeja Nusbeka, syna pułku – młodocianego żołnierza 9. Pułku Artylerii Haubic

Ckm z czołgu Sherman ppor. Ludomira Białeckiego, poległego wraz z załogą w bitwie o Monte Cassino

Mundur gen. Stanisława Sosabowskiego, twórcy i dowódcy 1. Samodzielnej Brygady Spadochronowej

Pistolet Browning wz. 35 kal. 9 mm mjr. Zygmunta Szendzielarza ps. „Łupaszka”

W gablotach znajdują się również eksponaty związane ze szlakiem bojowym polskich żołnierzy u boku Armii Czerwonej, np. mundur gen. Zygmunta Berlinga czy słup graniczny wbity przez polskich żołnierzy nad Odrą. Do walki prowadzonej na terenie kraju nawiązują: konspiracyjny pistolet maszynowy „Błyskawica”, powstańczy granatnik inż. Mieczysława Łopuskiego oraz pistolet mjr. Zygmunta Szendzielarza „Łupaszki”. Ostatnie elementy ekspozycji to instalacja przedstawiająca barykadę w powstaniu warszawskiego oraz zabytki związane ze szturmem Berlina i zdobyciem Wilhelmshaven w maju 1945 r.

Scenariusz wystawy: **Jarosław Godlewski, Łukasz Jędrzejczak, Mikołaj Kubacki, Michał Pacut**
 Projekt scenograficzny: **Marek Chowaniec**
 Zespół projektowy: **Sławomir Szondelmajer, Anna Adamek, Jędrzej Skajster**
 Budowa dekoracji: **By Domino Dominika Kłosek, Bartłomiej Kłosek**
 Projekt graficzny: **Sławomir Szondelmajer, Jędrzej Skajster**
 Tekst: **Alicja Berman, Łukasz Jędrzejczak, Mikołaj Kubacki, Roman Matuszewski, Michał Pacut**

Zdjęcia: **Zbiory Muzeum Wojska Polskiego**

ul. Dymińska 13
 01-519 Warszawa
 Cytadela Warszawska

środa-niedziela 10.00-16.00

czwartek wstęp bezpłatny

www.muzeumwp.pl
sekretariat@muzeumwp.pl
<https://www.facebook.com/MuzeumWP/>

Organizator

Patron honorowy

Patroni medialni

